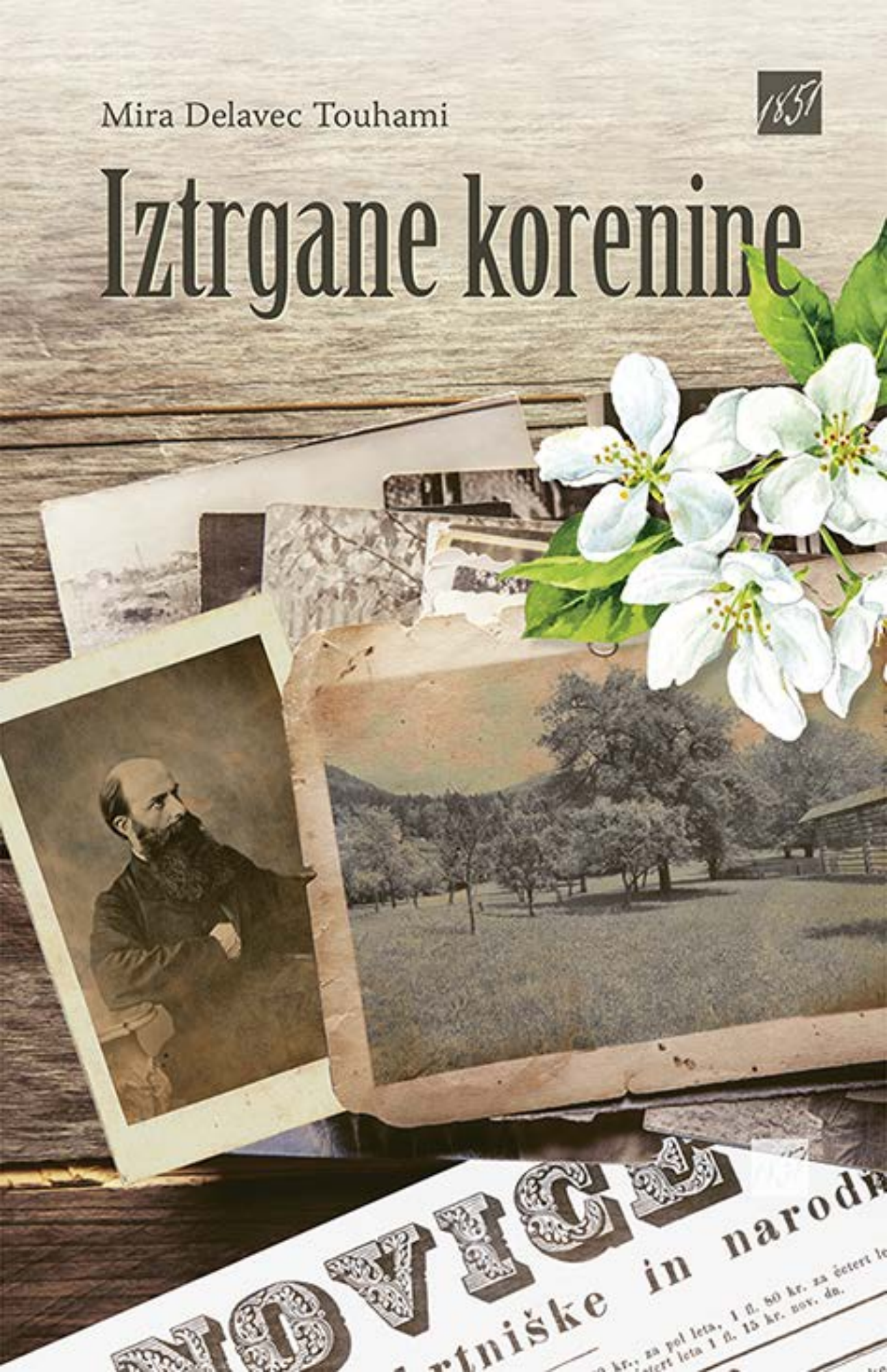
Mira Delavec Touhami

1851

Iztrgane korenine

Mira Delavec Touhami
IZTRGANE KORENINE

Mira Delavec Touhami
IZTRGANE KORENINE

© Celjska Mohorjeva družba, 2025
Vse pravice pridržane.

V sodelovanju s Kulturnim društvom Josipine Turnograjske.

Knjižno delo je izšlo v okviru knjižnega programa,
ki ga v letu 2025 sofinancira
JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-312.6
821.163.6-6"1854/1872"

DELAVEC Touhami, Mira
Iztrgane korenine / Mira Delavec Touhami. - Celje : Društvo Mohorjeva družba : Celjska Mohorjeva družba, 2025

ISBN 978-961-278-761-5
COBISS.SI-ID 234227971

Mira Delavec Touhami

Iztrgane korenine

1851
Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

Moji rodbini, po domače Pri Tavčarjevih,
katere vrednote, vztrajnost,
ljubezen do slovenske zemlje in jezika
se zadnjih petsto let pod vznožjem Storžiča
prepletajo kot močne korenine,
ki so postale temelj,
na katerem danes stojim
in na katerem živi tudi pričujoča zgodba.

Pod vznožjem gora so ostale,
pod njimi zakopane,
tam se držijo,
korenine iztrgane.

Pod srcem so ostale,
v duši zakopane,
tam se držijo,
korenine iztrgane.

V njih se pretaka srčna kri,
v njih bije žalostno srce,
v njih živi duša ponosa
in odsevajo žulji stoletij.

(Mira Delavec Touhami)

Roman je napisan po resničnih dogodkih,
rekonstruiranih s pomočjo ohranjenih korespondenc
rodbin Urbančič, Terpinc in Toman,
ki so živele in ustvarjale na Slovenskem
od leta 1854 do leta 1872,
in predstavlja nadaljevanje
romana Dehteče spominčice ljubezni.

1

Prihod

S počasnimi koraki je stopila v ozko izbo na drugi strani gradu. Ni ji bilo do razgleda, ki se ji je ponujal na pred njo ležečo kranjsko ravan, ni ji bilo do pogovora. Sesedla se je v naslanjač. Če bi lahko, bi stresla s sebe vso bolečino, a se je ta le še bolj lepila nanjo. Njena utrujena glava je iskala počitek. Za trenutek je zaprla objokane oči. Takrat so se sprehodile mimo podobe, napolnjene s spomini. V njej se je trgalo in hkrati kipelo. Na čelu so se ji nabrale potne kaplje, medtem ko so se ji po licih ulile solze. Nekje v sebi je zaslišala šepet: »Odšla si, odšla …«

Še enkrat je vzela v roke pismo, ki ga je napisala pred dnevi. Z očmi je sledila svojim besedam.

Moja ljubljena Josipina,
moj ljubljeni otrok,
moje vse,
kako hvaležna bi bila, če bi lahko prebrala te vrstice, ki jih je zapisala tvoja uboga zapuščena mati. Če bi imela vsaj malo upanja, bi bilo mojemu srcu lažje. Toda Josipina, tvoja uboga mati je zvečer sama, brez tebe. Ti si bila moje vse v tem sicer težkem in duhovno mrtvem svetu. Razumela si me, ljubila si me, čeprav si te nisem zaslužila, moj angel.

Moja ljubljena Josipina, usmili se me. Bi lahko prišla samo za trenutek in potolažila svojo mater, ki je brez tebe zapuščena in brezmejno nesrečna? Pridi k meni in pripelji s seboj svoja otroka, da ju lahko še enkrat objamem.

Na tem svetu si bila premalo časa, da bi ti znala pokazati vse, kar sem ti želela povedati. Hiteli sva vsak dan vsaka

posebej, časa za dolge pogovore ni bilo. Vem, da te v marsičem nisem znala razumeti in podpirati, kot bi si zaslužila. Sedaj se je v moje srce naselila bolečina, ki ne najde izhoda.

Josipina, moja draga Josipina, moj angel, moje vse, usmili se me, pomagaj me potolažiti. Na svetu nimam več nikogar, ki bi me razumel in me imel tako rad, kot si me imela ti, moj angel. Vedno si bila moj angel, kajne? In vedno boš ostala moj angel?

Vem, da te bom nekoč spet videla. Prišla mi boš naproti in me objela. A dokler te mi Bog ne vrne, bo moje ubogo srce ostalo raztrgano in prazno, moje trpljenje pa neizrekljivo.

Josipina, moja Josipina, samo ti si me razumela. Samo ti. Tako je še danes, ko me spremljaš v mislih. In Lovro? On ni mogel razumeti niti polovice tvojega srca. Bil je preveč sebičen, da bi videl dlje od samega sebe. Ni znal čutiti, kot je čutilo tvoje srce, ki je trpelo v ljubezni do vseh. Tudi sedaj, po tvojem odhodu, noče razumeti moje bolečine. Od mene zahteva stvari, ki jih ne morem storiti, ne morem sprejeti.

O hčerka, čuti z menoj! Čuti tam zgoraj! Mi tukaj na tem svetu smo neskončno revni in izgubljeni ter odtujeni drug od drugega. Naša življenja hitijo mimo in se izgubljajo pred našimi očmi, izgubljajo pravi pomen. V resnici smo samo kot bežni nebesni utrinki, ki pridejo in gredo. Le zakaj tega mnogi ne uvidijo? Še znamo slišati šum lastne duše? Zaznati utrip najmanjše žile, ki poganja naš življenjski studenec?

Morda sem ti premalokrat povedala, kako rada te imam? Ali pa te kot svoje edine hčerke nisem znala prav ljubiti, dokler te nisem izgubila? Mogoče te mi je Bog zato tudi vzel, da bi razumela bolečino? Ja, to bolečino, ki trga moje ude dan za dnem, uro za uro, minuto za minuto. Trga me in hkrati duši. Zakaj nisem odšla jaz? Tako bi ti in tvoja otroka še lahko živeli. Še zdaj te vidim, kako si se veselila, da boš postala mama!

Odpusti meni, svoji ubogi materi! Odpusti mi vse grehe, napake, saj moje ubogo srce potrebuje samo tvoj objem, stisk roke in srečen pogled. Ampak ostani rajši zgoraj pri Bogu. Pošlji mi le svojo dušo, da me bo potolažila in bom čutila, da si z menoj.

Ah, ti si in boš ostala v naših srcih za vedno in nikoli te ne bomo pozabili.

Josipina, moja Josipina, tvoja mati te z zlomljenim in uničenim srcem prosi, da bi ji pomagala. Ji lahko?

Tvoja zapuščena in nesrečna mati

Pisemski listi so ji spolzeli iz rok in zazrla se je v mlado žensko, ki je zrla vanjo s fotografije na mizi. Njen nasmeh je skušala prezrcaliti na svoje ustnice, vendar brez uspeha. Odkar je hčerina smrt zarezala v njeno srce, se je veliko spraševala o smislu svojega življenja, smislu vsega, kar je še ostalo. Čeprav je ljubila svoja sinova, to niso bila ista čustva, ki jih je gojila do svoje hčere. Bilo je drugače. V njej je nastala praznina. Odmrl ji je del srca, ki je bil samo hčerin. Počutila se je otopelo, prazno, votlo in odrevenelo. Ni imela moči, da bi se ukvarjala s komerkoli ali čimerkoli. Svet je zaznavala samo še kot odsev in vrtiljak, opazovala ga je le od daleč. Kadar se ji je pred očmi odvrtel prizor hčerinega pogreba, je videla sebe kot izvotljeno telo. Zanjo je bila še vedno živa, le da se je ni mogla dotakniti. Ponoči je trkalo na njena vrata, odpirala so se okna, ugašale so sveče. Drugi prebivalci gradu niso razumeli, kaj se dogaja, in bilo jih je strah. Škropili so z žegnano vodo in molili, ona pa je imela občutek, da Josipinina duša ni našla miru, se ni hotela posloviti in umreti. Vse to je vedela. Kako le bi se želela posloviti, ko pa je življenje ljubila brezmejno! A poti življenja in smrti sta ji bili drugače določeni. Materino srce tega ni moglo razumeti, sprejeti, slišati …

»Zakaj nisi vzel mene, ljubi Bog? Zakaj si vzel njo, ki je bila v cvetu mladosti? Zakaj si vzel moja vnuka?« se je spraševala. »Kje sem naredila napako, da sem bila tako kaznovana? Kako naj to popravim? Je človek res tako šibek, kadar ga zadene Božja pravičnost? Je res tako težko živeti v svoji neizprosni resničnosti, ki je mnogi ne morejo sprejeti? Tako življenje teče mimo nas in ga sploh ne zaznavamo kot del sebe. Popolnoma se odtujimo od vsega,

kar nam je bilo dano. Nemoč sproža v človeku različne občutke. Na trenutke jezo, bes, sovraštvo, potem pa tudi žalost, skrb, bolečino. Kako dolgo bo trajala ta bolečina, ki ne popusti in me drži za roke? Je bolečina res edina možnost, da grem skozi vse občutke, ki sem jih gojila do svoje hčere? Ali pa je zgolj laganje sami sebi, ker me je preprosto strah iti naprej v življenju in se želim oklepati vsega, česar ne želim spustiti, ker mogoče nikoli ni bilo povsem moje? Saj so nam konec koncev otroci dani od Boga, poslani so nam, da se ob njih naučimo o svojem življenju in skoznje spoznamo sami sebe. A kaj, ko je najlažje lagati sebi in bežati pred seboj! Izgovori in izgovori. Tisoč, milijon, milijardo jih najdemo za vsako malenkost. To je najlažje in najhitrejše.«

Nenadoma je potrkalo na vrata izbe.

»Mati, ste dobro?« jo je z druge strani vrat spraševal zaskrbljeni sin Janko.

»Hvala, vse je v redu. Ne skrbi, moj sin.«

»Obisk imate.«

»V teh dneh ne sprejemam rada ljudi. Kdo pa me išče?« je odgovorila rahlo nejevoljno.

»Vaš zet, Lovro Toman,« je odvrnil.

Ni vedela, ali naj se njegovega prihoda veseli. Znano ji je bilo le, da ni prišel samo na obisk ali jo pozdravit.

»Sporoči mu prosim, naj me počaka v sprejemni sobi. Pridem.«

Slišala je, kako so se Jankovi koraki oddaljili in izzveneli po stopnicah. Zložila je pismo in ga položila v majhen predal svoje pisalne mize. Zavezala si je črn damski klobuk, v srce zaklenila solze žalosti in stopila iz izbe.

»Kako si, dragi prijatelj?« je zanimalo gosta. Njegov glas je bil globok in odločen.

»Kako le! Odkar je umrla moja sestra, so moja mati cele dneve v svoji sobi in zelo malo govorijo. Skrbi me zanje. Tudi pravega apetita nimajo. Mogoče jih boš ti lahko prepričal, da smo tukaj še drugi in jih potrebujemo,« je zaskrbljeno razlagal Janko.

»Dragi moj svak! Saj veš, da si mi bil vedno kot brat in bi rad, da tako ostane tudi naprej. Vedno sem ti želel vse dobro, tudi če sem

ti kdaj izrekel kaj ostrejšega ali storil kaj bolj grobega. Prišel sem po dolgem času spet k vam na Turn, na katerega me vežejo lepi spomini. Drugače imam v Gradcu zelo veliko odvetniškega dela,« je dejal Toman. Udobno se je namestil na zofo v sprejemni sobi. Popravil in pogladil si je brado, ki mu je medtem občutno zrasla. Z očmi se je oziral po sobi, kot bi skušal zbrati svoje raztresene misli in spomine, ki so bili na vsakem vogalu turnskega gradu.

»Vem, Lovro. Vedno si bil predan svojemu delu. Spomnim se, ko si še študiral in zahajal k nam na Turn,« je obujal spomine Janko, medtem ko je sedel na stol poleg Tomana.

Vstopila je mati Jožefina. Umikala je pogled v tla. Sedla je v naslanjač, ki je stal nasproti Jankovega stola. Toman ji je podal roko, ki jo je stisnila le narahlo.

»Kako ste, mati? Prišel sem vas obiskat,« je skušal najti pomirjujoče besede. A že ko jih je izrekel, je spoznal, da mu ne uspeva najbolje in bi se najrajši pogreznil v tla ali pokril z debelo zimsko odejo, da ga nihče ne bi mogel najti.

»Janko pravi, da ne jeste veliko. To ni dobro,« je pripomnil v iskanju pravih besed, a se je tudi tokrat izrazil preveč nerodno. Svojih misli ne bi smel izgovarjati naglas, ostati bi morale le misli. To je bil že od nekdaj njegov največji problem. Govoril je in govoril, ne da bi prej pomislil, kako ga bodo ljudje razumeli in kaj bodo ob tem čutili. Prepričan je bil, da bodo njegove besede vsi razumeli na pravi način, a se je motil. Odkar mu je umrla žena, je begal in begal, iskal njo, sebe, otroka. Pa spet begal in begal. Uteho je iskal v delu, za katerega je mislil, da mu prinaša srečo, v resnici pa se je samo opijal in oplajal z mislijo, da bo vse še v najlepšem redu, čeprav je globoko v sebi vedel, da ne bo nikoli več tako, kot je bilo. Nikoli več! Z Josipino je odšlo upanje in povezanost z njeno družino. Nehote si je občasno celo priznal, da je z njo izgubil tudi del sebe.

»Kako vam gre v Gradcu?« je skušala Jožefina preusmeriti temo pogovora.

»Najprej se vam opravičujem, ker se vam dolgo časa nisem oglasil ne osebno ne pisno. Nisem našel miru in še vedno mi je strašno

hudo v srcu. Josipine ni več. Ni več mojega angela. Ne veste, kako jo vsak trenutek pogrešam. Vsepovsod jo iščem, a je ne najdem. Včasih se mi zdi, da jo bom zagledal v kotu sobe ali da bom zaslišal, kako njeni prsti drsijo po klavirskih tipkah, pa je vse zaman. Nikjer je ni. To me muči in ubija. Nobene volje nimam za delo. Česarkoli se lotim, je obsojeno na neuspeh. Stvari prestavljam z enega konca na drugega; z enega dela sobe na drugega … Nabral se je zajeten kup sodnih spisov, mene pa boli glava, bolijo me lastne misli. Nikogar nimam, s komer bi se lahko pogovarjal in mu izlil svojo žalostno dušo. Sam sem, tako presneto sam. Osamljen. Rad bi izjokal bolečino, a ne gre. Večkrat me je že prijelo, da bi vse skupaj pustil, spakiral kovček, vrgel vse akte skozi okno, sedel na vlak in prišel živet semkaj, na naš lepi Turn. Samo tukaj še najdem mir in se lahko pogovarjam o svoji bolečini. Potem pa mi pamet ne pusti, da bi to naredil, in me drži, čeprav se ji upiram z vso silo. Ko bi jo vsaj še enkrat lahko slišal … ji vsaj še enkrat rekel … veste, mati …«

V tistem trenutku je služkinja Lojzka odprla vrata in prekinila besede gosta, ki so napolnjevale prostor. Materi so se v kotičkih oči skrivaj nabirale solze in težko je poslušala Tomanove besede. Ne da jih ne bi hotela, a njena bolečina je bila drugačna. Bila je bolečina matere, za katero je njen otrok sonce in luč. Zanj se bori celo življenje in žrtvuje vse, kar lahko, da njen otrok živi, preživi in sledi svojim sanjam. Ljubezen prave matere nikoli ne usahne, ampak se napaja kot najžlahtnejši studenec večne predanosti in vdanosti. Doživi številne preizkušnje, vzpone in padce, a mati ostaja v ljubezni odločna. Njeno srce skriva kotičke, v katere ne more pogledati nihče drug. Ne odpre jih, ker zanje ni ključa.

»Hvala, lepo diši po materini dušici,« je zazvenel glas Jožefinine hvaležnosti, ko je služkinja položila čaj na mizo. Lojzka jo je hvaležno pogledala, se priklonila in odšla.

»Bolečina potrebuje svoj prostor,« se je po prvem požirku čaja Jožefina obrnila k Tomanu in nadaljevala: »Vzemite si čas, moj sin! Pravijo, da je čas najboljše zdravilo, a temu ni vedno tako. Samo odmakne stvari, jih prestavi, a vse ostalo ostane še vedno

tam, kjer je bilo. Pišite pesmi v Josipinino čast! Izdajte vsa njena dela v eni knjigi, kot si je želela. Govorite o njeni ljubezni do domovine in ponesite Josipino na oltar slovenske besede, na slovenski literarni Parnas! Veste, da je delala z ljubeznijo in bi za svoj narod naredila vse. Vi imate to moč in tudi možnost. Napravite to v njen spomin. Zasluži si, da bo narod vedel, kakšna je bila v resnici. Da je bila ena in edina! Če jo imate res radi, kot ste mi velikokrat dejali in pisali, uresničite te besede. Ljubezen niso samo besede, so dejanja, ki sledijo iskrenemu umu.«

Besede Josipinine matere so zvenele zelo resno. A Tomana niso zmedle: »V njeni sobi v Gradcu sem našel številna njena dela, ki so res zanimiva,« je pritrdil Jožefininim besedam.

»Malo pred smrtjo je snovala opereto *Črtomir in Bogomila*,« se je v pogovor vpletel Janko, ki je imel kot devetnajstletni mladenič na svojih ramenih veliko skrbi. Naenkrat je moral stopiti v sestrine čevlje. Šele zdaj se je pokazala vsa razsežnost Josipininega odhoda. Materi je pomagala pri gospodarjenju na gradu Turn, tudi ko je bila družina že v Gradcu. Bratca je dolga leta poučevala in jima stala ob strani. Imela ju je nadvse rada. Janko jo je zelo pogrešal, saj je bil nanjo močno navezan. Bil je samo dve leti mlajši od nje. Zanj je bila njegova najboljša prijateljica, poslušalka, svetovalka. Nikoli si ni mislil, da jo bo tako pogrešal.

»Potrudil se bom, da bom slavo Josipine širil naokrog,« je z zaupanjem v očeh potrdil Toman obema, čeprav še sam ni vedel, kako bo vse želeno uresničil.

»Bi bil za to, da ji skupaj postaviva nagrobni spomenik v Gradcu?« ga je vprašal Janko.

»Je ne bomo prepeljali domov, semkaj na Turn? Vedno si je želela biti doma,« je vprašala Jožefina.

»Rad bi jo imel pri sebi v Gradcu, če dovolite, mati. Že tako nimam nikogar. Ko se boste vi trije dokončno odselili iz Gradca, bom pa sploh čisto sam. Vedno mi je lažje, če stopim na njen grob in se z njo pogovarjam. Potem nisem več sam in svet je vsaj za odtenek lepši. Dovolite mi, da ostane pri meni, prosim vas!« je roteče pogledal Jožefino.

Razumela je Tomana, a kljub vsemu ji take odločitve ni bilo lahko sprejeti. Hotela mu je povedati svoje razloge, zakaj bi si želela, da bi bil Josipinin grob na Turnu, pa ni imela več moči. Naj se prepira z njim? Naj ga prosi ponovno? Bil je hčerin mož in imel je to pravico.

»Potem moramo to spoštovati, kajne?« mu je vprašujoče odgovorila.

»Poskrbel bom za njen grob in vse ostalo, tako kot je treba. Naj vas to ne skrbi, mati,« je dodal Toman in spil požirek čaja.

»Kdaj se vračate vsi skupaj nazaj v Gradec?« ga je še zanimalo.

»Bomo videli, kako bo z mojimi izpiti, ki jih opravljam v Ljubljani,« je dejal Janko in ob tem pogledal mater.

»Še dve leti pa boš polnoleten. Potem boš lahko sam sedel na konja ter prišel k meni, kadarkoli boš hotel,« je skušal biti hudomušen Toman, a njegov humor kljub trudu ni bil prepričljiv.

Potrkalo je na vrata in takoj zatem je v sobo ves zasopel pritekel Jankov štirinajstletni brat Fidelis. Njegova rjava srajca je bila raztrgana in umazana, hlače pa brez enega žepa.

»Uh,« je komaj dihal, saj je bil močno zadihan od teka. »Hitro, hitro, pomagaj, Janko, mudi se! Mudi! Ne glej me tako! Pojdi z menoj!« je hitelo iz njegovih ust.

»Kaj pa se je zgodilo, za božjo voljo? Poglej se, kakšen si!« ga je zaskrbljeno vprašala mati Jožefina.

»Gospod Pintar, gospod … Pridi že no, Janko! Nimam časa govoriti!« je še kar lovil sapo in se pripognjen držal z rokami za kolena, vmes pa nekajkrat z desno roko popravil pramen las, ki mu je padal na oči.

»Gospod Lovro so padli s tvojim konjem. Morl, tvoj konj Morl, Janko, ga je vrgel,« je še vedno lovil sapo. Preden je uspel dokončati stavek, ga je prehitel Janko.

»Kje, kje so gospod Pintar?«

»Tam doli, v grapi blizu žage.«

Janka pri zadnji besedi ni bilo več. Izginil je iz sobe in samo še od daleč zaklical: »Dragi brat, se vidiva. Piši mi kaj!«

Takrat je z zofe vstal tudi Toman in dejal Jožefini: »Če mi ne zamerite, grem še sam pogledat, kaj se je zgodilo Pintarju. Mogoče

lahko kaj pomagam. Ostanite mi zdravi in pazite nase.« Narahlo je prijel njeno roko in jo stisnil v pozdrav.

»Pišite mi, sin moj. Bolečino je lažje prenašati, če jo lahko delimo z drugimi. Bodite mi dobro, z Bogom,« mu je odgovorila z žalostnim pogledom in stopila k odprtemu oknu, mimo katerega so valovile veje lip, ki so plesale avgustovski ples. Pripravljalo se je k nevihti in črni oblaki so zakrili gore, Storžič in Zaplata sta bila ovita v goste poletne meglice. Uzrla je kmete na drugi strani gradu, ki so hiteli z nakladanjem žitnih snopov.

»Blagor njim!« je rekla, misleč, da govori sama sebi.

»Kaj mislite s tem, mati?« jo je z zanimanjem vprašal Fidelis, ki je stopil k njej.

»Poglej jih. Celo življenje delajo. Od jutra do večera. Zanje je ta zemlja vse, kar imajo: življenje ali smrt. Brez nje ne morejo živeti, brez nje ne morejo preživeti. A zemljo moraš imeti rad, drugače te bo uničila njena neizprosnost. Hlapec Matevž mi je nekoč dejal, da če te vzame za svojega, potem te njene korenine nikoli ne izpustijo. Tudi če greš daleč proč od nje, te bo na koncu ljubezen do nje pripeljala nazaj. Posrka te vase. Postaneš del nje. Tako gre iz roda v rod, od otroka do odraslega, pa nazaj do groba. V znoju, z žulji, bolečinami rok, nog, hrbta, od jutra do zore, od zore do jutra orjejo, kopljejo, plevejo, okopavajo, sejejo, žanjejo, spet kopljejo, plevejo, izkopavajo. Delo z zemljo je neustavljiv krog življenja. Ob njej se zavemo, da smo ljudje minljivi in hkrati zelo ranljivi. In da nič na tem svetu ni večno. Čisto nič, moj dragi otrok. Kar pride, tudi mine in odide. Le to, kar dobrega posadimo v življenju, ostane za nami. Seme zla in sovraštva ne obrodi sadov, tudi če vzklije, zato sádi v življenju dobro.«

»Poglejte, mati,« je Fidelis s prstom pokazal na vrt spodaj, »zacvetele so rože, ki jih je posadila še Josipina.«

»Dragi moj sin, res je. Njene rože so še vedno tu, čeprav nje ni več. Zasadila jih je z ljubeznijo, zato še vedno rastejo in poganjajo nove liste in pisane cvetove. Če hočeš biti v življenju srečen, moraš delati s srcem in dušo. Samo tako bo tvoje delo pustilo sledi, ki jim bodo lahko sledili tudi drugi, ali pa jim bodo tvoje

sledi pomagale na njihovih poteh in jih obvarovale nevarnih čeri.«

»Mati, nisem vam še povedal, kako sem hvaležen, da vas imam.« jo je pogledal z ljubeznijo v očeh. »A nekaj vas prosim. Nočem se po počitnicah vrniti v Gradec. Tam mi je mučno in preveč boleče. Ne maram šole. Ljudje tamkaj so čudni. Rad bi se vrnil na Turn, domov. Tukaj je naše srce,« jo je ljubeče pogledal.

»Tudi jaz te imam zelo rada. Vem, da ti zadnje čase ni lahko. Vsi potrebujemo malo časa. Tudi sama ga. Ne skrbi, vse bo še dobro in zmogli bomo. Obljubim ti, da se bomo čimprej, takoj ko bo mogoče, vrnili nazaj na Turn. A najprej morata z Jankom končati šolanje, šele potem lahko razmišljamo o vrnitvi.«

»Prav mati, če vi tako rečete. Samo zdravi nama ostanite,« ji je odvrnil sin. Močno jo je objel in poljubil na utrujeno in rahlo zgubano čelo.

»Bog te blagoslovi, sin moj. Sedaj pa prosim pojdi pogledat, kaj se dogaja z gospodom Pintarjem.«

»Mati, mati,« se je takrat zaslišalo z druge strani pod gradom. Klical jo je Janko, ki ji je, sedeč na Morlovem hrbtu, mahal ter ji sporočal, da so gospod Pintar dobro. »Samo v veje so se zapletli in padli v blato. Mojega konja Morla je prestrašil divji pes, ki je skočil predenj. V naglici se je dvignil ter nepripravljenega Pintarja vrgel s sebe. Nič hudega ni bilo. Imeli so veliko srečo.«

»Pripelji ga takoj k nam, da se bo okrepčal in preoblekel, ker nam bo drugače še zbolel,« mu je naročila.

»Bom, mati. Poslal sem v vas po voz, da ga pripelje k nam na Turn,« ji je odvrnil Janko ter z uzdo zasukal konja v smeri, od koder je prijezdil.

Jožefina in Fidelis sta videla samo še, kako se je v galopu kadilo za njim in je počasi postajal črno-bela pika v daljavi. Jožefina je zaprla obe okni, Fidelis pa je odšel na grajsko dvorišče počakat, da pripeljejo gospoda Pintarja.

KAZALO

1 **Prihod** 9
2 **Nenavadno pismo** 19
3 **Konec začetka** 29
4 **Bela Ljubljana** 35
5 **Čas za korenine** 48
6 **Samo ti** 59
7 **Odhod** 66
8 **Sredi ognja** 77
9 **Votla sreča** 94
10 **Izguba** 103
11 **Mladost, Bog te obvarji!** 116
12 **Vremena Kranjcem bodo se razjasnila** 123
13 **Mrtva srca** 136
14 **Dvojna megla** 150
15 **Ujetega ptiča tožba** 162
16 **Solzni krst** 179
17 **Poslednji glasi domorodni** 201
18 **Nove korenine** 214

Dddr. Mira Delavec Touhami
IZTRGANE KORENINE

Urednica: dr. Meta Lenart Perger
Korekturni pregled: Mag. phil. Barbara Žnideršič
Fotografija hruške na domačiji Pri Tavčarjevih: dddr. Mira Delavec Touhami
Fotografija dr. Lovra Tomana: Rokopisna zbirka NUK, z dovoljenjem Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani
Fotografija naslovnice časnika Kmetijske in rokodelske novice: dLib – Digitalna knjižnica Slovenije (Dr. Lovro Toman (26. 03. 1862). Mili rojaki!. *Kmetijske in rokodelske novice, letnik 20, številka 13*. URN:NBN:SI: DOC-82L3DJIV from http://www.dlib.si)
Grafike na naslovnici: Shutterstock
Prelom in oprema: Jana Randl

Izdala in založila:
Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba, d. o. o.
Za založbo:
predsednik Lojze Kozar in ravnateljica dr. Tanja Ozvatič

Celjska Mohorjeva družba, Prešernova ulica 23, 3000 Celje, Slovenija
www.mohorjeva.org

Natisnila tiskarna Dravski tisk v 500 izvodih.
Celje 2025

30 €

9 789612 787615